

Forvaltningsrevisjon | Sogn og Fjordane fylkeskommune
Vedlikehold og inneklima i
fylkeskommunale bygg

Prosjektplan/engagement letter

Innhold

1. Føremål og problemstillinger	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Føremål og problemstillinger	3
1.3 Avgrensingar.....	4
2. Revisjonskriterium	5
2.1 Opplæringslova	5
2.2 Folkehelselova med forskrifter	6
2.3 Verdibevarande vedlikehald	7
2.3.1 Vedlikehaldskostnader og vedlikehaldsetterslep	7
2.3.2 Ulike former for vedlikehald	7
2.3.3 Referansenivå for vurdering av tilstand.....	8
2.4 Universell utforming.....	8
2.4.1 Diskriminerings- og tilgjengelegheitslova	8
2.5 Internkontroll.....	9
2.6 Fylkeskommunale vedtak og retningslinjer	10
3. Metode	11
3.1 Dokumentanalyse	11
3.2 Intervju	11
3.3 Elektronisk spørjeundersøking	11
3.4 Verifiseringsprosessar	11
4. Tid og ressursbruk	12
4.1 Nøkkelpersonell	12
4.2 Tidsbruk	12
4.3 Gjennomføringsperiode	12

1. Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har med utgangspunkt i bestilling frå kontrollutvalet 26.08.2015, sak 32/15, utarbeidd prosjektplan for forvaltningsrevisjon av vedlikehald og inneklima i fylkeskommunale bygg i Sogn og Fjordane fylkeskommune.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med forvaltningsrevisjonen vil vere å undersøkje i kva grad Sogn og Fjordane fylkeskommune har føremålstenlege system og rutinar for å ivareta eit godt og verdibevarande vedlikehald av fylkeskommunale skulebygg. Vidare er det eit føremål å undersøkje i kva grad fylkeskommunen etterlever regelverk, og følgjer opp eventuelle fylkeskommunale målsettingar og vedtak, som omhandlar det fysiske miljøet i skulebygga.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

1. I kva grad etterlever fylkeskommunen regelverk som gjeld det fysiske miljøet på dei vidaregåande skulane i fylket?
 - a. I kva grad har det fysiske miljøet i fylkeskommunen sine skulebygg ein tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane, jf. opplæringslova §§ 9a-1 og 9a-2?
 - b. Er det fysiske miljøet i fylkeskommunen sine skulebygg i samsvar med sentrale krav i forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular om reinhald (§ 13), inneklima/luftkvalitet (§ 19) og sanitære forhold (§ 23)?
 - a. Er fylkeskommunen sine skulebygg godkjent i samsvar med krav i forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular § 6?
 - b. Er det etablert system og rutinar for å sikre at saka blir behandla etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova, dersom ein elev eller forelder ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, jf. oppl. § 9a-2?
2. Har fylkeskommunen eit internkontrollsystem som bidrar til å sikre eit godt fysisk miljø på dei vidaregåande skulane?
 - a. Er det ei tydeleg ansvarsdeling mellom eigar, forvaltar og brukar av skulebygga, når det gjeld forhold knytt til det fysiske miljøet?
 - b. I kva grad er det sett mål og/eller etablert lokale standardar for det fysiske miljøet i skulebygga?
 - c. Har fylkeskommunen oversikt over tilstanden til skulebygga, og eventuelle endringar i tilstanden?
 - d. Har fylkeskommunen eit velfungerande avvikssystem i samband med problemstillingar knytt til vedlikehald og inneklima i skulebygga?
3. I kva grad sikrar fylkeskommunen eit verdibevarande vedlikehald av skulebygga?
 - a. I kva grad er det eit vedlikehaldsetterslep knytt til fylkeskommunale skulebygg, og kva konsekvensar har eit eventuelt vedlikehaldsetterslep?
 - b. I kva grad er vedlikehaldsarbeidet knytt til skulebygga løpande og førebyggjande?

4. I kva grad tilfredsstillar skulebygga krav til universell utforming?

- a. I kva grad blir skulane innreia slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar, jf. oppl. § 9a-2?
- b. I kva grad har fylkeskommunen oversikt over status for universell utforming ved skulebygga, og planar for eventuelle utbetringar?

1.3 Avgrensingar

Sogn og Fjordane fylkeskommune er eigar av ein bygningsmasse som består av skulebygg og enkelte administrasjonsbygg. Forvaltningsrevisjonen er avgrensa til å omhandle skulebygg. Forvaltningsrevisjonsprosjektet vil ikkje omfatte målingar av inneklima, eller andre fysiske undersøkingar av bygningsmassen.

2. Revisjonskriterium

Innsamla data vil bli vurdert opp mot revisjonskriterium i form av lovar, rettsregler og eventuelle relevante fylkeskommunale vedtak og retningslinjer. Lista med kriterium under er ikkje utømmende for det som kan vere relevant for prosjektet. Andre kriterium vil kunne kome til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

2.1 Opplæringslova

Opplæringslova kapittel 9a fungerer som «elevane si arbeidsmiljølov», og tråtte i kraft 1. april 2003. Av generelle krav i § 9a-1 går det fram at «Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.» Vidare går følgjande fram av § 9a-2:

«Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid anbefaler. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder, eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.»

I forarbeida til opplæringslova, ot.prp.nr.72 (2001-2002), er det gjort nærare greie for kva som ligg i kravet om at miljøet skal ha ein «tilfredsstillende» verknad. Her går det mellom anna fram at spørsmålet om i kva grad situasjonen/tilstanden er «tilfredsstillende», må bli vurdert i kvart einskild tilfelle, og at ein må nytte fagleg skjønn. Det som er avgjørande er kva verknad til dømes inneklimate har, eller kan antas å ha, på helsa, trivselen og læringa til elevane. Vidare står det at grunnkravet bør «knytast til *verknaden* av miljøet på den enkelte elev, snarare enn å knyte det direkte til *miljøet*.»¹ Vidare går følgjande fram av merknadene til § 9a-1:

«At verknaden skal vere tilfredsstillande, vil seie at skolemiljøet ikkje skal forårsake eller forsterke helseplager eller mistrivsel, eller øydeleggje, hindre eller forstyrre læringa. Kravet gjeld både det fysiske og det psykososiale miljøet.

Kravet gjeld uavhengig av skolen si økonomiske stilling. Det kan ikkje dispenserast frå føresegna.»

Av ot.prp.nr.72 (2001-2002) går det også fram at «føre vår-prinsippet inneber at ein ikkje bør vente til problema oppstår, men vere i framkant».² I merknadene til § 9a-2 er dette nærare forklart:

¹ Ot.prp.nr.72 (2001-2002), punkt 6.2.1 om "Det fysiske miljøet", side 15.

² Ot.prp.nr.72 (2001-2002), punkt 6.2.1 om "Det fysiske miljøet", side 15.

«Enkelte elevar vil på grunn av allergiar eller anna overfølsemd reagere raskare på negativ miljøpåverknad enn andre. Forutan at skolemiljøet ikkje vil vere tilfredsstillande for denne gruppa, vil medlemmene fungere som «røykvarslarar» som kan gi indikasjonar på at fleire elevar vil bli plaga på lengre sikt om tilhøva ikkje vert betra. Sjukdom og plager utviklar seg ofte over tid, og det er derfor viktig å ta også mindre plager på alvor.»

2.2 Folkehelselova med forskrifter

Sentralt blant føresegna som regulerer inneklimate er folkehelselova kapittel 3, som omhandlar miljøretta helsevern. Av § 8, første ledd, går det fram at

«Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.»

Av *Forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular* går det fram kva krav som gjeld spesielt for det fysiske miljøet i skular og barnehagar. Statens Helsetilsyn har i tillegg utarbeidd ein rettleiar til forskrifta.³ I denne blir det gitt rettleiing til dei ulike paragrafane i forskrifta, mellom anna gjennom praktiske døme.

I § 6 i forskrifta blir det stilt krav om godkjenning av skular og barnehagar:

«Virksomheter som omfattes av forskriften, jf. § 2, skal være godkjent av kommunestyret. (...)

Søknad skal fremlegges for godkjenningsmyndigheten når det foreligger plan for etablering, utvidelse eller endring av virksomheten.

Søknad om godkjenning skal inneholde dokumentasjon som viser hvordan virksomhetens eier vil sikre at virksomheten planlegges, etableres, drives og videreutvikles i samsvar med forskriftens bestemmelser.

(...)

Av § 7 i forskrifta går det fram at «Virksomheter som omfattes av forskriften, skal være helsemessig tilfredsstillende. (...).» I § 13 i same forskrift blir krav til reingjering og vedlikehald omtala:

«De deler av virksomhetens innendørs arealer som er i daglig bruk, skal ha forsvarlig renhold etter hygienisk tilfredsstillende metoder.

Hovedrengjøring skal gjennomføres årlig i innendørs arealer.

Uteområdet og tekniske anlegg skal vedlikeholdes og rengjøres etter behov.»

I rettleiaren til forskrifta går mellom anna følgjande fram om reinhald og den betydninga reinhaldet har for inneklimate:

«Sammenheng mellom støv og helseplager hos følsomme individer og individer med astma og allergi er godt dokumentert. Hensikten med renhold er å redusere forekomsten av støvpartikler, allergener og smittestoffer. (...) Støv kan i seg selv være skadelig, samtidig som støvet transporterer med seg kjemiske forbindelser som kan ha negativ innvirkning på helsen.»⁴

I rettleiaren blir det også påpeikt at tilfredsstillande vedlikehald er ein føresetnad for å sikre best mogleg reinhald. I § 19 i forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular går følgjande krav til inneklimate/luftkvalitet fram:

«Virksomheten skal ha tilfredsstillende inneklimate, herunder luftkvalitet.

³ Statens Helsetilsyn (1998): *Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* IK-2619.

⁴ Statens Helsetilsyn (1998): *Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* IK-2619. Side 50.

Temperaturregulering og ventilasjon skal være tilpasset bruksområdet og årstidsvariasjoner.»

I §§ 20 og 21 blir det stilt krav om høvesvis tilfredsstillende lydforhold og tilfredsstillende lysforhold. I § 23 i forskrifta blir det også stilt krav om at «Virksomheten skal ha et tilstrekkelig antall tilgjengelige toaletter og vasker. Sanitære anlegg skal ha hygienisk tilfredsstillende utforming, kapasitet og standard.»

2.3 Verdibevarande vedlikehald

2.3.1 Vedlikehaldskostnader og vedlikehaldsetterslep

Ifølgje st.prp.nr.61 (2005 – 2006) er det «en sentral målsetting at dagens vedlikehaldsetterslep fjernes, samtidig som man unngår at nytt etterslep oppstår.»⁵ Det blir også vist til at for å oppnå dette, må kommunesektoren auke driftsutgiftene til vedlikehald.⁶ Av melding til Stortinget nr. 28 (2011–2012) går det fram at det offentlege skal ha framtidsretta og kostnadseffektive bygg.⁷

I KS sin rettleiar for betre eigedomsforvaltning og vedlikehald frå 2009, blir det vist til at anslått årleg vedlikehaldsbehov, for å ha eit verdibevarande vedlikehald, vil vere 100 kroner per m² ved 30 års levetid og 170 kroner per m² ved 60 års levetid (inkludert naudsynte oppgraderingar). Dette er eit gjennomsnitt basert på vedlikehaldsbehovet til ulike bygningstypar, og arealfordelinga mellom bygningstypane.⁸

Det blir vidare peikt på at utan, eller ved lågt vedlikehald, vil bygget vere slitt ned etter 15-20 år og kommunen blir «løpande» mellom akutte situasjonar og offentlege pålegg som krev ekstraordinære løyvingar. Det går også fram at manglande vedlikehald tvinger fram ei tidlegare totalrehabilitering, som vil kunne auke driftsutgiftene (inkludert årlege renter og avdrag) til langt meir enn 100 kroner per m² per år. KS konkluderer i sin rettleiar med at eit godt løpande vedlikehald er lønsamt.⁹

Fleire kommunar har også valt å leggje til grunn Holte Byggsafe sin FDV-nøkkel for vedlikehaldskostnader. For 2012 var FDV-nøkkelen frå Holte Byggsafe for årlege kostnader til planlagt vedlikehald for barneskular følgjande: 71,91 kroner per m² (lågt nivå), 106,71 kroner per m² (middels nivå) og 168,41 kroner per m² (høgt nivå).¹⁰

2.3.2 Ulike former for vedlikehald

I ein rapport frå Norges Byggforskningsinstitutt (byggforsk) blir det også vist til at levetida til eit skulebygg blir forlenga ved ulike typar vedlikehald. I rapporten går det fram at «vedlikeholdskostnader blir lavest ved en fornuftig kombinasjon av løpende og forebyggende vedlikehold.»¹¹ Former for vedlikehald som blir rekna som lite lønsame, er «brannsløkking»¹² og «skippertak.»¹³

Også Eigedomsforvaltningsutvalet peikar i NOU 2004:22 på at planmessig vedlikehald er lønsamt over tid, og vil medføre lågare forvaltningskostnader enn dersom vedlikehaldet blir utført etter «brannsløkkingsmetoden.» Eigedomsforvaltningsutvalet definerer «planmessig vedlikehold» som:

«Tiltak som tar sikte på å opprettholde kvaliteten eller forsinke forringelsen av de tekniske egenskapene som er nødvendige for at bygningsdelene skal kunne funksjonere som forutsatt. I dette inngår også utskifting av komponenter, for eksempel utskifting av fugemasse, utskifting av listverk, dører, vinduer osv.»¹⁴

⁵ St.prp.nr.61 (2005-2006): «Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2007 (kommuneproposisjonen)», s. 22.

⁶ St.prp. nr. 61 (2005-2006)

⁷ Meld. St. 28 (2011–2012): «Gode bygg for eit betre samfunn».

⁸ KS Veileder 2009: «Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold - En veileder for folkevalgte og rådmenn», s 9.

⁹ KS Veileder 2009: «Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold - En veileder for folkevalgte og rådmenn», s 9.

¹⁰ Holte Byggsafe FDV-nøkkelen 2012. s 118.

¹¹ Norges Byggforskningsinstitutt, 2004: 5.

¹² «Brannsløkking» blir nytte for å beskrive en situasjon der det blir utført for lite forebyggjande vedlikehald, og det oppstår akutte skader som må prioriterast. Dette kan for eksempel være en taklekkasje.

¹³ «Skippertak» beskriver en situasjon der vedlikehaldet er forsømt over fleire år, og det må eit «skippertak» til for å ta igjen det forsømte.

¹⁴ NOU 2004:22, side 28.

Eigedomsforvaltningsutvalet viser til at eit utbreidd alternativ til planmessig vedlikehald er å la eit bygg forfalle gradvis for deretter å gjennomføre ei større rehabilitering. Dette skjer gjerne i samband med ombygging av bygget for å tilpasse det til endra krav eller behov.

2.3.3 Referansenivå for vurdering av tilstand

For å skildre tilstanden til eit bygg, er det viktig å ha eit eintydig og allment akseptert referansenivå for graderingar av tilstand. I samband med denne forvaltningsrevisjonen nyttar vi difor tilstandsgradene som går fram av Norsk Standard 3424, *Tilstandsanalyse for byggverk. Innhold og gjennomføring*.¹⁵ I NS 3424 blir fire graderingar for vurdering av tilstandsgrad for eit bygg presentert. Desse er gjengjeve i Tabell 1 under.

Tabell 1 Kartlegging av tilstand jamfør NS 3424 og Multiconsult¹⁶

Tilstandsgrad	Tilstand jamfør referansenivået	Skildring
0	Ingen avvik	Veldig god standard utan feil og manglar og berre ubetydeleg slit og elde frå nybyggstandard Ingen symptom på avvik
1	Mindre eller moderate avvik	God, tilfredsstillande standard, der alle lovar og forskrifter er ivareteke. Noko slitasje og elde frå nybyggstandard.
2	Vesentlige avvike	Eit visst omfang av feil og manglar som krev teknisk utbetring og/eller avvik frå lovar og forskrifter.
3	Stort eller alvorlig avvik	Omfattande skadar, feil og manglar. Mykje slitasje. Monaleg behov for teknisk utbetring. Avvik frå lovar og forskrifter.

Ifølgje Multiconsult¹⁷ er det vanlegvis urealistisk for eigedomsforvaltarar å ha ei målsetting om at bygningsmassen skal oppretthalde ein standard som til ei kvar tid har eit kvalitetsnivå som samsvarer med nybyggkvalitet. Det går fram at ei målsetting om at bygningsmassen skal ha ein standard som samsvarer med tilstandsgrad 1 jamfør NS 3424 er meir fornuftig og realistisk. Ut ifrå dette står «oppgraderingsbehovet» for dei kostnader som er knytt til å heve kvaliteten på bygningsmassen slik at den tilfredsstillar krava til tilstandsgrad 1.

Det finst tilråda verdiar og tilstandsgrader gitt av ulike fagmynde også for inneklimaet – til dømes normer for CO₂-innhald i lufta, tilråda støynivå, tilråda temperatur inne og normer for belysning til dømes i klasserom. Det vil ikkje bli nytta måleinstrument i dette forvaltningsrevisjonsprosjektet, og ein vil difor ikkje gå nærare inn på detaljane i desse tilrådingane.

2.4 Universell utforming

2.4.1 Diskriminerings- og tilgjengelegheitslova

Kapittel 3 i diskriminerings- og tilgjengelegheitslova omhandlar universell utforming og individuell tilrettelegging. § 13 seier at «Offentlige virksomheter skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten.» Lova definerer universell utforming som «utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.»

¹⁵ Heretter omtala som NS 3424

¹⁶ Multiconsult (2004): *Input til prosjekt 6219 Kommunenes ansvar for skolebygg*

¹⁷ Multiconsult (2004): *Input til prosjekt 6219 Kommunenes ansvar for skolebygg*.

Vidare står det i § 13, tredje ledd, at:

«Offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen av om utformingen eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn.»

I 2009 utarbeidde regjeringa ein handlingsplan for universell utforming og auka tilgjenge for perioden 2009 – 2013.¹⁸ Handlingsplanen skal mellom anna støtte opp under implementeringa av ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov, ny plan- og bygningslov og anna ny lovgjeving som omhandlar universell utforming. Det vert vist til at det kan vere ei stor økonomisk belastning knytt til oppgradering til universell utforming av eksisterande bygningar, og at ein difor legg til grunn ei stegvis og prioritert tilnærming. Samtidig går følgjande fram:

«Andre undersøkelser og analyser viser imidlertid at merkostnadene er begrensede dersom oppgradering til universell utforming skjer gjennom planmessig vedlikehold og utbedring.»¹⁹

I opplæringslova § 9a-2 er det stilt krav om at «Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

2.5 Internkontroll

Av kommuneloven § 23 andre ledd, går det fram at «administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.»

Vidare blir det gjennom opplæringslova § 9a-4 stilt krav om systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll). Skulen skal arbeide kontinuerleg og systematisk, slik at krav i oppl. § 9a blir oppfylte. Av oppl. § 13-10 går det også fram at skuleeigar skal ha «(...) eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte.»

Vidare går krav til internkontroll knytt til skulen sitt fysiske miljø fram av forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular, samt tilhøyrande rettleiing frå Sosial- og helsedirektoratet. Av § 4 i forskrifta går det fram at:

«Leder av virksomheten har ansvar for å påse at bestemmelsene i eller i medhold av denne forskrift overholdes, og skal rette seg etter de pålegg som kommunen til enhver tid gir.

Virksomhetens eier skal påse at det er etablert et internkontrollsystem.»

Norges byggforskningsinstitutt viser til at kommunane plikter å *“gjennomføre dokumentert egenkontroll av at regelverket blir overholdt. En god forvalter av skolebygg (...) har (...) et system for kartlegging, rapportering og retting av avvik i forhold til de offentlige kravene som stilles”*.²⁰

ECON og Multiconsult viser til at regelmessige kontrollar av bygg er viktig, og då spesielt i forhold til bygningsmessige forhold som det ikkje kan forventast at brukarane vil gje tilbakemeldingar om. I tillegg seier ECON og Multiconsult at det bør *“innhentes systematiske tilbakemeldinger fra brukerne om drifts- og vedlikeholdspersonalets arbeid”*.²¹

¹⁸ Barne- og likestillingsdepartementet (2009): *Norge universelt utformet 2025. Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013*.

¹⁹ Barne- og likestillingsdepartementet (2009): *Norge universelt utformet 2025. Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013*, side 7.

²⁰ Norges byggforskningsinstitutt, 2004: 7.

²¹ ECON og Multiconsult, 2002: 43.

2.6 Fylkeskommunale vedtak og retningslinjer

Eventuelle fylkeskommunale retningslinjer eller vedtak som omhandlar vedlikehald og/eller inneklima ved dei vidaregåande skulane kan bli nytta som revisjonskriterium.

3. Metode

Oppdraget vil bli utført i samsvar med gjeldende standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og relevante fylkeskommunale vedtak vil bli gjennomgått og brukt som revisjonskriterium. Vidare vil informasjon om fylkeskommunen sine system og rutinar, samt dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk m.m. bli samla inn og analysert. Innsamla dokumentasjon vil bli vurdert opp mot revisjonskriteria.

Føreliggjande statistikk frå Kostra, resultat frå elevundersøkinga og eventuelle andre aktuelle statistikkar vil også bli nytta som bakgrunnsinformasjon og for å belyse problemstillingane.

3.2 Intervju

Revisjonen ønskjer å gjennomføre intervju med utvalde personar i fylkeskommunen. Vi vurderer det som aktuelt å intervju om lag 3 personar frå bygg og eigeidomsseininga, 2 personar frå Opplæringsavdelinga, samt rektor ved tre utvalde vidaregåande skular. Til saman vil det dermed bli gjennomført intervju medom lag 8 personar.

3.3 Elektronisk spørjeundersøking

Vi vil utarbeide og sende ut elektroniske spørjeundersøkingar til rektorar, verneombod og elevråd ved alle skulane i fylket for å kartlegge brukarane si oppleving av tilstanden til skulebygga. Spørjeundersøkinga vil også bli nytta til å kartlegge eventuelle tilfelle der det fysiske miljøet ved skulane har hatt negativ innverknad på elevane si helse, trivsel og/eller læring, samt korleis slike saker eventuelt har blitt handtert på skulane.

3.4 Verifiseringsprosessar

Oppsummering av intervju vil bli sendt til intervjuobjekta for verifisering. Det er informasjon frå dei verifiserte intervjureferata som vil bli nytta i rapporten. Faktadelen av rapporten vil bli sendt til fylkesrådmannen for verifisering. Deretter vil heile rapporten, inkludert vurderingsdel og revisjonen sine anbefalingar, bli sendt til fylkesrådmannen for uttale. Fylkesrådmannen sin høyringsuttale vil bli vedlagt den endelege rapporten.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Prosjektleder for prosjektet vil vere Line Margrete Johansen (senior manager). I tillegg vil Frode Løvlie (senior consultant) ha ei sentral rolle i prosjektet. Dei vil saman gjere operativt arbeid i form av dokumentinnsamling, gjennomføring av intervju og spørjeundersøking, analysearbeid og utarbeiding av rapport. Stein Ove Songstad vil vere ansvarleg partner på oppdraget.

4.2 Tidsbruk

Med utgangspunkt i prosjektet sin art og planen som er lagt for korleis det skal bli gjennomført, er det stipulert at det vil ta 290 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data i høve til revisjonskriterium, utarbeiding av rapport og kvalitetssikring. Tidsestimatet inkluderer også presentasjon av ferdig rapport for kontrollutvalet.

Tidsestimatet inkluderer ikkje førebuing og presentasjon av rapport i fylkestinget. Ein slik presentasjon vil bli fakturert per forbruk, opptil 8 timar.

4.3 Gjennomføringsperiode

Prosjektet kan startast opp i løpet av første halvdel av oktober 2015 og ferdig rapport kan sendast til kontrollutvalet ved sekretariatet innan 29. februar 2016. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det naudsynt at fylkeskommunen innan rimeleg tid stiller dokumentasjon tilgjengeleg og at utvalde personar stiller til og verifiserer intervju, samt at vi innan estimert tid får ein tilfredsstillande svarprosent på spørjeundersøkingane.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i høve til avtale mellom Deloitte og Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Bergen, 11. september 2015

Stein Ove Songstad, ansvarleg partner

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.